

Maastricht Antlaşması (Maastricht Treaty)

10 Aralık 1991 tarihinde Maastricht'te düzenlenen Zirve'de Topluluk, daha önce toplanmış olan Hükümetlerarası iki Konferans çerçevesinde varılan sonuçları temel alarak yeni bir Avrupa Toplulukları Antlaşması yapılmasına karar vermiştir. 7 Şubat 1992 tarihinde imzalanan ve Kasım 1993'te yürürlüğe giren Maastricht Antlaşması ile Avrupa Topluluğu, Avrupa Birliği adını almıştır. AB'ni kuran Maastricht Antlaşması'yla Avrupa Topluluklarına yeni boyutlar kazandırılmış ve AB'nin "üç temel direği" oluşturularak, yeni bir hukuksal yapı düzenlenmiştir. Maastricht Antlaşması'yla sağlanan temel yenilikler şunlardır:

1. Ekonomik ve Parasal Birlik:

Maastricht Antlaşması'yla EPB'nin ikinci aşamasına geçiş tarihi olarak 1 Ocak 1994 tarihi saptanmıştır. Bu çerçevede Avrupa Komisyonu ve Avrupa Para Enstitüsü tarafından hazırlanan raporlar, Konsey tarafından incelenerek 1996 yılı sonunda en az yedi üye ülkenin aşağıdaki kriterleri yerine getirip getirmediğinin incelenmesi kararlaştırılmıştır: düşük enflasyon oranı, kamu maliyesinde düşük açık, para politikalarında istikrar ve uzun vadeli faizler (Bkz. Makro-ekonomik yaklaşım kriterleri).

Bu hususları inceleyen Konsey, EPB'nin üçüncü aşamasının 1 Ocak 1999 tarihinde başlamasını kararlaştırmıştır. Bu aşamada bağımsız bir Avrupa Merkez Bankası tarafından yönetilecek olan tek paranın yürürlüğe girmesi öngörülmüştür.

2. Ortak Dışişleri ve Güvenlik Politikası (ODGP):

İkinci temel direği oluşturan ODGP çerçevesinde Bakanlar Konseyi uzlaşma yöntemiyle, bu alanlarda ortak eyleme konu olacak sorunları ve nitelikli çoğunluk ile hangi alanlarda kararlar alınacağını saptamıştır.

Savunma:

ODGP, Topluluğu "Ortak Savunma"ya götürecek bir ortak savunma politikasının ileride saptanmasını da içermektedir. Batı Avrupa Birliği (BAB), Topluluğun ortak hareket alanlarını yürürlüğe koymakla görevlendirilmektedir. BAB'ın mekanizmalarının güçlendirilmesinin ve bu kuruluşun Maastricht Antlaşması içerisine alınmasının, BAB Antlaşması'nın sona erdiği 1998 sonundan itibaren görüşülmesi kararlaştırılmıştır.

Avrupa Vatandaşlığı:

Diğer bir üye devlette ikamet eden AB vatandaşlarının, Avrupa Parlamentosu seçimleriyle belediye seçimlerinde seçme ve seçilme, AB toprakları üzerinde ikamet ve hareket etme hakları ve tüm AB vatandaşlarının üçüncü ülkelerde diplomatik korumadan faydalanması kararlaştırılmıştır.

Konsey'de Çoğunluk Oylamasının Genişletilmesi:

Tüketicinin korunması, gelişme halindeki ülkelere yardım, eğitimle ilgili bazı konular, sağlık, ulaştırma, çevre, Trans-Avrupa ağlarının altyapıları konularında Konsey'de nitelikli çoğunlukla karar alınabilecektir. Bu çerçevede 1989 Avrupa Şartı'nı temel alarak yürürlüğe

koyulması kararlaştırılan Sosyal Politika'ya ait bazı uygulamalarda da çoğunluk usulü ile oylama yapılabilir.

Avrupa Parlamentosu:

Avrupa Parlamentosu'nun yetkileri genişletilmekte, bazı hallerde Konsey ile ortak karar almasını sağlayacak yeni bir yöntem oluşturulmaktadır. Ayrıca Avrupa Parlamentosu bazı hallerde uygun görüş belirtmek hakkını kazanmaktadır.

Ekonomik ve Sosyal Uyum:

Ekonomik ve sosyal uyumun, 31 Aralık 1993 tarihinde kurulacak bir uyum fonuyla güçlendirilmesi öngörülmüştür. Bu çerçevede üye devletlerin öz kaynaklar sistemine katkılarının, olanakları ile doğru orantılı olması kararlaştırılmıştır.

3. Adalet ve İşlerinde İşbirliği:

Üçüncü temel olan Adalet ve İşlerinde İşbirliği kapsamında üye devletler, göç ve siyasi iltica alanlarında aralarındaki işbirliğini artırmak amacıyla bir Avrupa Polis Ofisi kurmuşlardır (Europol).

Maastricht'te kurulan hukuksal yapı sayesinde Topluluk bütünleşmesi ile Hükümetlerarası işbirliği aynı zamanda işler duruma gelmiştir. 1996 yılından sonra Avrupa Parlamentosu'nun yetkilerini arttırmak ve bütünleşmeyi güçlendirmek amacıyla bazı işbirliği alanlarının yeniden gözden geçirilmesi öngörülmüştür. Öngörülen değişiklikler 26 Mart 1996 tarihinde başlatılan altıncı Hükümetlerarası Konferans (HAK) sırasında şekillenerek, Haziran 1997'de gerçekleştirilen Amsterdam Zirvesi'nde kabul edilen Amsterdam Antlaşması'yla nihai şeklini almıştır.

Kaynak: <http://www.ikv.org.tr/sozluk2.php?ID=1224>